

*Коротчук Наталія Василівна,
Національний університет «Острозька академія»*

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ ФІТОНІМОМ (НА МАТЕРІАЛІ “CHAMBERS DICTIONARY OF IDIOMS”)

Статтю присвячено фразеологічним одиницям (ФО) англійської мови з компонентом фітонімом. У дослідженні запропонована класифікація та семантичний аналіз ФО з “Chambers Dictionary of Idioms”.

The article is devoted to English phraseological units with the component-phytonym. The classification and semantic analysis of phraseological units from “Chambers Dictionary of Idioms” is proposed.

Вивчення фразеології характеризує не лише кількість опублікованих робіт, але і їх характер. Дослідженням теоретичних питань обсягу, плану змісту і вираження фразеології, класифікації фразеологізмів, стилістика фразеологічних одиниць займалися такі вчені як А.В. Курнін [4: 43-84], Я.А. Баран [1: 21], К.Т. Баранцев [2: 193] та інші.

Метою даної статті є виявлення та аналіз фразеологізмів з компонентом фітонімом, вибраних з “Chambers Dictionary of Idioms”. Стаття опирається на положення праць у галузі фразеології, зокрема на аналізі семантики фразеологізмів.

Актуальність полягає в тому, що вперше було досліджено ФО з омонімічним компонентом вперше досліджено у словнику “Chambers Dictionary of Idioms” з їх широкими можливостями у вираженні емоційно-оціночного ставлення людини до навколишньої дійсності. Саме у цих стійких сполуках розкриваються уявлення народу про світ і специфічні національні особливості його ментальності.

Застосовані у ході дослідження елементи аналізу семантики фразеологічних одиниць фітонімів англійської мови у визначеній ступені можуть сприяти розширенню наших уявлень про національно-культурні аспекти фразеологічного розвитку даної мови.

Фразеологічні одиниці із знаками рослинного світу, як частини біоморфного коду культури, використовуються на позначення інших культурних кодів. Стереотип як соціокультурно маркована одиниця ментально-лінгвального комплексу представника певної етнокультури

тури реалізується у мовному спілкуванні у вигляді нормативної локальної асоціації до стандартної для даної культури ситуації спілкування [5: 98].

У ході нашого дослідження ми виокремили 29 ФО з фітонімічним компонентом, які утворили 7 груп, а саме фразеологізми з компонентом фітонімом квітів, трав, овочів, дерев, кущів, ягод та зернових культур.

Кількісні данні виявилися такими: група квіти та дерева становлять 20,7% від загальної кількості ФО з компонентом фітонімом; третя група трави – 17,2%; наступна група овочі становить 13,8%; найменшими за кількісною ознакою виявилися групи ягоди та зернові культури – 10,3% та група кущі – 6,9%. Наприклад, *an old chestnut* [7: 73], *beating about the bush* [7: 58], *cool as a cucumber* [7: 90].

Переважаання фразеологізмів із негативною оцінкою рис характеру людини серед проаналізованих одиниць свідчить про схильність людини звертати увагу на недоліки. Негативна оцінка у ФО передає соціально обумовлені оцінки властивостей людської особистості. Відхилення від норми в позитивний бік не викликає такої гострої реакції і не провокує появи значної кількості ФО.

Серед фразеологізмів із зазначеним компонентом є й такі, які важко віднести як до тих, що мають негативну конотацію, так і до тих, що мають позитивну – це створювало своєрідну складність роботи. Слід також зауважити, що в рамках однієї етнокультури відношення до певних пареміологічних концептів не завжди однакове. Завжди присутній компонент оцінювання, тобто схвальна чи несхвальна оцінка, яка міститься в значенні фразеологізму.

Феномен формування немотивованих властивостей реалій, на думку Н.І.Сукаленко, пояснюється специфікою сфери спілкування, що є максимально відкритою для спонтанних емоцій і максимально вільною від раціонального елемента [6: 63].

Отже можна зробити *висновок*, що фразеологізми-фітоніми надають мові експресивної емоційності, створюючи яскравий ряд асоціацій. Велика кількість фразеологізмів утворилася на основі спостережень за поведінкою, зовнішнім виглядом та якість рослин. ФО із компонентом фітонімом характеризуються подвійним смислом, і значення складових слів стійкого словосполучення створюють певну картину, але фактичне значення всієї одиниці створює цілком новий образ. Застосовані у ході дослідження елементи аналізу семантики фразеологічних одиниць фітонімів англійської мови у визначній ступені можуть сприяти розширенню наших уявлень про національно-культурні аспекти фразеологічного розвитку даної мови.

Список літератури:

1. Баран Я.А. Основні питання загальної та німецької фразеології / Баран Я.А. – Львів: Вид-во Львівського державного університету, 1980. – 155 с.
2. Баранцев К.Т. Курс лексикології сучасної англійської мови / Баранцев К.Т. – К.: Радянська школа, 1955. – 262 с.
3. Воробьев В.В. Лингвокультурология в кругу других гуманитарных наук / В.В. Воробьев // Русский язык за рубежом. – 1993. – № 2-3. – С. 76-82, 95-101.
4. Кунин А.В. Английская фразеология / Кунин А.В. – М.: Высшая школа, 1970. – 344 с.
5. Прохоров Ю.Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев / Прохоров Ю.Е. – М.: Изд-во. ИКАР, 1997. – 228 с.
6. Сукаленко Н.И. Отражение обыденного сознания в образной языковой картине мира / Сукаленко Н.И. – К.: Наук. думка, 1992. – 162 с.
7. Chambers Dictionary of Idioms: English-Ukrainian Semibilingual [ред. В.В. Руденко]. – К.: Всеуито, 2002. – 475 с.